

Jeugdherinneringen aan het “Nieuwe Westen” in de vroege vijftiger jaren.

Spelen op straat en het uithalen van kattenkwaad.

Bij het terugdenken aan mijn jeugdperiode in de vroege vijftiger jaren komen vele plezierige herinneringen bovenborrelen. Buitenspelen en kattenkwaad uithalen, na schooltijd en op de woensdag - en de zaterdagmiddag, was zeker voor jongens de gewoonste zaak van de wereld. Hoewel dat in het Nieuwe Westen veel minder het geval was, lag de binnenstad van Rotterdam nog grotendeels in de “puinpoelier”. Een groot leeg en desolaat gebied dat was de binnenstad. Maar daar zou spoedig verandering in komen. De wederopbouw vond in een enorm tempo plaats, en dat was nou precies de speelplaats van de Rotterdamse straatjeugd. Wat een enorme avontuurlijke jeugd hebben we daar meegemaakt. De latere generaties hebben het zonder moeten doen, maar wij waren gelukkig dat het zo'n puinhoop overal was. De door stoom aangedreven heimachines van de firma Nederveen stonden overal in de stad en het meest gelezen reclamebord hierbij was : “Pas op .. oliespatten”. Het buitenspelen was heel normaal in die tijd, dit deed je met je schoolvriendjes of jongens uit de straat. Cowboy en Indiaantje spelen [Roy Rogers was zeer populair in die tijd, evenals De Onbekende Stille en Tonto] was populair maar ook, dieffie met verlos, bussie trap, verstoppetje spelen, knikkeren, tolleren en vliegeren met een zelfgemaakte vlieger op het landje. Ook pijltjes bij de burens naar binnen blazen met een blaaspijp was erg populair. Wat ook erg leuk was, was met een vergrootglas en volop zon, je schoenveters in de fik te steken want dat stonk zo lekker, of nog veel leuker een oud stukje fotofilm [celluloid] wat daarna direct “in de hens” vloog. “Spiegelen” met een oude spiegel bij de burens naar binnen schijnen was ook erg leuk, ja je moest toch wat doen om je zelf niet te vervelen. Nou verveelt hebben we ons nooit. Maar ook “Weglopen” kwam regelmatig voor. Het speelterrein werd steeds wat verder uitgebreid. Was dit eerst nog in de Van Weelstraat, op het Virulyplein, in de Hugo Molenaarstraat met de prachtige speel - en zandtuin bijgenaamd “De Zandbak” en de Adriën Milderstraat, allengs werd dit steeds verder. Het z.g. “Buizenlandje” aan de Beukelsdijk, waar later het Blijdorptunneltje werd gerealiseerd was razend populair. Hier waren prachtige oude klimbomen [een staat er nog] om in te klimmen, maar ook betonnen rioolbuizen om door te kruipen, modderpoelen en plaatsen waar je “Fikkie” kon steken, vlotje varen, hutten bouwen en ... je kon ook op de spoorbaan komen. Ja, het was mogelijk om via het “Buizenlandje” op de spoorbaan te komen, dan over al die spoorrails te rennen en dan kwam je uit bij de watervogels aan de achterzijde van Diergaarde “Blijdorp”. Als we al zo ver gekomen waren dan piepte we ook maar gelijk in de diergaarde, dat was niet zo moeilijk. Erg leuk was dat. Dat rennen over de spoorrails was best wel gevaarlijk maar we keken heel erg goed uit. Trouwens vlak langs de spoorbaan naar de voorbij razende treinen te kijken was ook een prachtig tijdverdrijf, dat deden we daar trouwens vaak. Aan de Beukelsdijkzijde van het “Buizenlandje” waren een zestal noodwinkels gevestigd w.o. op elke hoek een “Heinekens” Café, waaronder een van kastelein Maarten Meertens, een gewezen Ravero taxichauffeur. Verder was er een clublokaal van de “Kabouters” de meisjesafdeling van de Rotterdamse padvinderij, de jongensafdeling heette de “Welpen”. Op het hoekje van de Beukelsdijk en de Werkhoefstraat was de speeltuinvereniging “Het Kinderhoekje”. Voor een klein bedrag kon je hier de hele dag binnen de omheining spelen met toezicht. Maar ja, toezicht was nou juist iets wat we liever niet hadden. Op het hoekje van de Werkhoefstraat en de Essenburgstraat zat een herenkapper bijgenaamd: “Lekker he”. Na elke zin die hij sprak zei hij: “Lekker he”. Een hele aardige kerel. Maar goed, via het “Buizenlandje” kwamen we op het “Zwarte weggetje”. Dit koolas weggetje liep vlak naast de spoorbaan richting de Schie. Tussen het koolaspad en de Essenburgsingel lagen toen spoortuintjes, volkstuintjes van het N.S. personeel. Toen heel gebruikelijk. Hier groeiden de lekkerste sterappeltjes, peren, klapbessen, frambozen en bramen. Ja, in de sobere vijftiger jaren was dit toch een delicatessen, zeker voor de jeugd. Dus als wij toch in de buurt waren dan proefden wij daar ook wel eens van, overigens met veel genoegen. Maar ... er werd jacht op ons gemaakt door een wijkagent van het Bureau Van Oostervantstraat, ene hoofdagent Zuylenkom bijgaand de “Speknek”. Ja, als hij ons te pakken kreeg, wat maar zelden gebeurde, dan moesten we op woensdagmiddag op het politiebureau strafwerk schrijven. Maar dan was het overheerlijke fruit al binnenboord. Toch

kwam strafwerk op het politiebureau schrijven wel vaker voor. Het was de straf voor als je gepakt werd voor Kattenkwaad, want je moest leren wat wel en wat niet mocht, nou en dat wisten we heus wel. Soms namen we wat van dat overheerlijke volkstuinfruit mee en aten het dan op, op een inpanidige verhoging van de L.T.S. aan de Beukelsdijk. Om hier op te komen moest je elkaar een "Kontje" geven en dan optrekken. Daar zaten we dan hoog en droog en veilig. Verder lopend langs het "Zwarte weggetje" kwamen we bij het oude houten N.S. brugwachtershuis van de Beukelsbrug. Dit was eigenlijk het oude "Station Beukelsdijk". Achter dit oude stationnetje was in een driehoek tussen de spoorrails een grote put waar N.S. personeel ook spoortuintjes hadden. Je moest langs de spoorrails lopen om er te komen en de brugwachter hield de zaak een beetje in de gaten, maar wij kwamen er natuurlijk ook. Aan de andere kant lagen de speelvelden van de bekende voetbalclub R.F.C. Hier gingen we ook wel eens naar kijken vanaf het "Zwarte Weggetje". Verderop kwamen we dan op het Aelbrechtsplein met aan het einde het takelwagenbedrijf van de firma Verhagen met zware geelgekleurde oude legertakelwagens, ook mooi speelterrein. Op het Aelbrechtsplein was de begin - en eindhalte van R.E.T. Lijn 1 van het Aelbrechtsplein - Honingerdijk met een klein stenen en glazen wachtruimte voor het personeel. Ook aan het Aelbrechtsplein vonden we het Shell benzinestation, het zand - en grindbedrijf van Boele & Oosterwijk met z'n zandtrechters, kiepauto's en binnenvaartschepen, het pontje over de Schie naar Spangenen en de "Kweekschool met de Bijbel". Met dat pontje voeren we al over naar de Spangensekade erg leuk, vooral als er een groot schip langs moest komen. Hier werd zomers ook veel gezwommen in de Schie. We waren dan al iets verder aan het spelen als alleen op het Virulyplein. De Heemraadssingel, het "Zwarte Weggetje", de Aelbrechtskade en de Vierambachtstraat waren toen de grenzen van ons speelterrein maar spoedig zou deze grens weer verlegd worden.

Als we de Beukelsdijk af liepen richting de Statentunnel kwamen we langs de fraaie Graaf Florisstraat met de bekende Huishoudschool en dan verder langs het sportveld van de H.B.S. aan het Henegouwerplein. Dan staken we de Henegouwerlaan, waaraan ook de vroedvrouwenkliniek was gelegen, over op weg naar het oude Station D.P. Daar probeerden we ook in te piepen wat regelmatig lukte want een perronkaartje was te duur. Er reden zelfs nog zo nu en dan grote stoomlocomotieven langs de perrons, de z.g. D - treinen naar Duitsland, alleen die lucht al, zalig! Als je gepakt werd kreeg je een schop onder je kont en vloog je het station uit. Maar ja, dat waren de spelregels, kom daar nu nog maar eens om. Het slopen van het oude D.P. station en het bouwen van het nieuwe Centraal Station was voor ons iets machtig moois. Tegelijkertijd werd ook het enorme Groothandelsgebouw door J. & P. van Eesteren gebouwd. Beide objecten waren voor de jeugd prachtige speelplaatsen, vooral na einde werktijd. Wakers hielden hier in een klein houten keetje de wacht, soms met een oude oliedrum als potkachel. Het nieuwe Rotterdam begon zich al langzaam af te tekenen. Maar, wanneer je door het Statentunneltje liep, lijn 1 en lijn 22 reden hier ook door heen, kwam je bij het Bentinckplein met nog een hele rij noodwinkels en bij de hoek van de Bentincklaan zag je halverwege de atletiekbaan van de "Nenijto". Wat verder doorlopend kwamen we dan bij de oude ingang van de Diergaarde Blijdorp met zijn grote afdeling Papagaaien. Wie heeft daar geen mooie herinneringen aan? Gepiept of betaald naar binnen, een bezoek aan de diergaarde was, zeker toen, een belevenis. Het reptielenhuis, de apenrots, de tijgers en de leeuwen, de olifanten en de mooie Rivierahal met de enorme "Victoria Regia" dat was toch prachtig. Maar het mooiste was natuurlijk de ... speeltuin, nou dan. Ook gingen we, natuurlijk lopend we deden alles lopend, naar de oude Bijenkorf om op de eerste etage bij de boekenafdeling de nieuwste stripboekjes van "Kapitein Rob" te lezen, tot we ook hier door de afdelingschef er uit geschopt werden. Ja, "C'est la Vie" zeggen de Fransen. In de hoofdingang beneden aan het Van Hogendorpplein stond de eerste Popcorn automaat van Nederland. Nou dat was wat, we hebben daar veel van dat spul uit gehaald. Wat hebben we als jonge jongens uit het Nieuwe Westen allemaal nieuw zien bouwen: het Centraal Station, het Stationspostkantoor, het Groothandelsgebouw, het Bouwcentrum, het Rijnhotel, en natuurlijk de prachtige [toen nog wel] Lijnbaan en de nieuwe Bijenkorf. En wat was dat allemaal mooi. Maar er was in die tijd ook kermis en eens per jaar circus. Naast de "Lutusca" bioscoop aan het begin van de West - Kruiskade, waar nu "De Doelen" staat, lag een groot koolasveld

met aan de rand ervan een poffertjestent genaamd: de "Gastronoom". Op dat koolasveld was dan het "Lunapark", de Kermis of het Circus waaronder het beroemde Circus Strassburger, Circus Krone of Circus Tony Boltini. In de vakantiemaand augustus gingen we vaak naar het oude "Ahoy" - complex bij het Zuidplein. Hier werd dan "Jeugdland" georganiseerd, een pretpark voor de Rotterdamse jeugd met knutsel en workshops. In diezelfde augustus en vakantiemaand gingen we natuurlijk ook naar het Kralingse strandbadje. Met een pakje brood, een appel en een flesje water gingen we op een kinderkaartje met Lijn 15 naar Crooswijk, naar het bos. Nou, je was daar niet alleen, het was er gezellig knus met nog 10.000 andere badgasten. Bij het strandbadje stond jarenlang de heer Frits Fijen uit Crooswijk met een handkar met "zure bommen". Deze augurken zaten in zo'n groot "gouden" blik van Tromp & Rueb en als we met Lijn 15 mee gepiept waren, konden we zo'n grote zure bom kopen. Je moest al vroeg leren verstandig met geld om te gaan. Maar ook vlotje varen in de Delfshavense Schie of in het Haagse Veer was een populaire bezigheid. Dit waren oude gebruikte houten heipalen welke in het water goed bleven en mooie vloten vormde. Maar je sprong ook wel eens mis en dan moest je met een "Natte Zijkerd" terug naar huis. Daar kreeg je er dan nog eens er van langs. Als we daar toch in de buurt waren gingen we natuurlijk ook even kijken bij het "Heliport" aan de Hofdijk. Hier kwamen de nieuwe Sikorsky S - 55 helikopters van de Belgische luchtvaartmaatschappij "Sabena" hun reizigers voor Brussel ophalen. Wat een belevenis was dat in het begin. Het stond er vol met belangstellenden langs het hek. Zelfs de tram stopte even als zo'n ding ging landen. Het buiten spelen was in die periode altijd avontuurlijk. Er was ook van alles te beleven in de wederopbouwende stad. Wanneer we op het Aelbrechtsplein waren liepen we vaak langs de Delfshavense Schie, waar de wit en rood geverfde botenhuizen van watersportvereniging "Nautilus" lagen en verder de vele beurtvaartschepen welke aan het laden of lossen waren. Altijd mooi om te zien. Verder liepen we dan langs de Aelbrechtskade naar de Mathenesserbrug. Hier kon je ook leuk spelen bij de stenen trappen met kantelen naar de kade. Boven aan de rechterkant was gevestigd het bekende Chinees - Indisch restaurant "Kota Radja" en verderop het postkantoor en iets verder een filiaal van "Vroom & Dreesmann". Het Mathenesserplein was een gezellig winkelplein met de eindhalte van R.E.T. Lijn 11 met bestemming het Lisplein. Naast de Mathenesserbrug aan de kant van de dijk heeft jarenlang de "Nederlander" gelegen, een opleidingsschip voor matrozen van de Nederlandse koopvaardij. Verderop bij de Hooidrift was een tweede pontje naar de dijk. Ja, we liepen al snel door de gehele wijk en overal kon je spelen en er was van alles te beleven. Terugkijkend waren er veel gezellige winkelstraten in onze wijk. Natuurlijk eerst het Burgemeester Meineszplein met het galerijtje, het Mathenesserplein, de Vierambachtstraat, de 2^e Middellandstraat, het Middellandplein, de 1^e Middellandstraat, de West -Kruiskade en natuurlijk de Nieuwe Binnenweg. Straten met zeer veel mooie winkels en veel cafe's. Vooral met de Sinterklaas en de kerstdagen waren deze winkels mooi versierd met prachtige etalages. Winkelen betekende dan meestal ook etalages kijken. Als kind vond je het gezellig om hier door de wijk te zwerven en te spelen. De wijk was "eigen", je kende al vroeg de weg, de winkels en overal woonde wel vriendjes. Ja, het "Weglopen" zoals dat heette was heel avontuurlijk, al besepte we niet hoe onze moeders soms "in zak en as" zaten wanneer ze ons riepen en zochten. Als we dan aan het einde van de middag weer luid zingend in de Van Weelstraat terug kwamen hadden mijn vaste vriendje Frans van Beek en ik een grote bos bloemen [veldboeket] geplukt voor onze beide moeders, in de hoop dat we dan geen "pak op onze donder" kregen hetgeen soms maar matig lukte. Het Nieuwe Westen van Rotterdam, waar ik ben geboren en ben opgegroeid. In een periode waarin veel kon, en er heel veel te zien en te ervaren was. Dit deel van de stad is altijd jou eigen "Stukkie" van Rotterdam gebleven. We hebben niet alles verteld wat we uitgehaald hebben ... er is nog zoveel te vertellen, maar het is de mooiste jeugd welke je kon wensen. Daarom, nu we oude "Knarren" geworden zijn kijken we met genoegen terug naar die oude tijd in het "Nieuwe Westen", ons "eigen stukkie" Rotterdam. Ja, toch...niet tan ???

Chris Vennix.

RETURN